

מסורת הש"ס

א) ואפרישה מודר ואי כנ"ל. רש"י (ג) [לעיל יד:]; א) נדה יד. [כריתות ח:]; ד) בדפויי הגי' אלה, (ס) [ג"ל דרב], ו) גירסת הערוך וטיב ופי' שם האבר כן, ו) יצמות נה: [סנהדרין נה:]; ח) [נדה יד:]; ט) בדפויי הגירס' ממשמש, י) כנ"א: הוי, (ס) [דף ע:];

‏◄‏►

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אכל וכו' לווסתן כדאמר לקמן מודורות: ואין: (ב) ד"ה א"ל כי וז' היא כו' אט' אמת: (ג) ד"ה כי וכו' הא"ל דבעלמא אין חלק:

‏◄‏►

מוסף רש"י

נמצא על שלו. במסכת נדה בפרק כל היד (נד). דרך צנות יסבאל משמשות כשי עדים, שני מדינים לקנח אחד לו ואחד לה, נמצא על שני ודאי בשעת תשמיש היה ויובל נדה בשוגג הוה וידיים שני מטלות (כריתות יז:) ואפילו לאחר זמן ששה לאחר צעלה זמן ארוך קודם קיעת כיעוט שהיה דס בשעת תשמיש (נדה יד:) טמאין, שניהם טומאת שבעה, כדון כועל נדה, כדמכסי (ויקרא טו) ותהי נדמה עליו (שם).

‏◄‏►

רבינו חננאל

ואי עם הארץ הכנסה ופרישה בהעלם אחד ולאכול שני זיתי חלב בהעלם אחד דמי. וקיימא לן דאינו חייב אלא אחד. ואמרין אף בשלא סמוך לווסתה. ובמאן אמרו הני דחייב שתיס אי ת"ח אפילו אחת אינו חייב. מאי טעמא אכניסה אנוס הוא וקיימא לן דכל אנוס פטור הוא דמאי הוה ליה למיעבר וכו' לא ימשש מטתו לעולם הלכך פטור הוא. אפרישה מודר. ומודר לאו בר קרבן הוא ואי עם הארץ אפרישה מחייב אכניסה פטור דאנוס הוא. והדר רבא ופריך כסמוך לוסתה ובת"ח ידוע אכניסה אנוס הוא וקיימא לן למיפרש עונה סמוך לווסתה כו' כדאמרן. אפרישה נמי מיחייב דהא לא ידע שהפרישה מיד אסורה ובשתיחון שוגג הוא לפיכך חייב שתיס: אמר רבא שתיחן שנינו חיובן במשנתנו. פרישה דתנן ופירש מיד חייב כו'. כניסה דתנן במסכת נדה פ"ב נמצא על שלו טמאין וחייבין

**ואי צעם הארץ.** שהוא שוגג על שתיחן: **אכל שני זיסי חלב בהעלם**

**אחד הוא.** שלא נודע לו צין זה לזה ואינו חייב אלא אחת אף זה לא נודע לו צין כניסה לפרישה שחטא שכשאמרה לו נטמאתי אינו יודע שנתחייב על הכניסה כסבור אנוס

שמזחרין ישראל לפרוש מן נשותיהן סמוך לוסתן (א) ואין זה אונס אלא שוגג וכיון דלא למד נמנא שלא ידע צין כניסה לפרישה שחטא והוה ליה צא על נדה שמי צעילות בהעלם אחד: **אלא בשלא סמוך לווספה.** זה אנוס על הכניסה הוא שלא היה לו לעלות בדעתו: **ואי כסלמיד חכם ולא חדא לא מתייב.** דלכניסה אנוס ואפרישה מודר: **ואי צעם הארץ חדא הוא דמתייב אפרישה.** דלומר מותר אבל

כלומר יודע שיסבאל מזחרין לפרוש מנשותיהן סמוך לווסתן כדלומר לקמן מוהזרתם את בני ישראל מטומאתם ואין יודע שהמשמש עם הטוורה ואמרה נטמאתי כריך לפרוש בצצר מת דהוה ליה שוגג על שתיחן אכניסה דסבור יכולני לבעול ואפרישה אומר מותר ושני זיסי חלב בהעלם אחד לא הויה שהרי תלמיד חכם הוא לזו שלא היה לו לבעול סמוך לווסתה ואין זה אונס אלא שוגג כסבור יכולני לבעול קודם וכי אמרה לו נטמאתי ידע שחטא אכניסה והויה ליה ידיעה צין כניסה לפרישה. וא"ת מוזר הוא צבעילת סמוך לוסתה אין זו קשיא שאין כרת וחיוצ חטאת על סמוך לוסתה עד שחטמא וצבעילת הטמאה שוגג הוא כסבור יכולני לבעול: **נמנא על שלו.** דס וצבעילת הטמאה שוגג הוא כסבור על המפה שקנח זה אחר תשמיש: **טמאים.** שניהם טומאת שבעה היא משוס נדה והוא משוס כועל נדה דודאי ראתה דס קודם צעילה או בשעת צעילת תשמיש: **וחייצין.** שניהם צקרבן: **שלא כסמוך לווספה.** דלכניסה אנוס ואפרישה הוא דמתייב ליה כגון שאמרה לו נטמאתי ופירש בקושי. לקמן פריך הא נמנא קתני: **פרישה למה לי.** לרבי שקידר את המשנה לאשמועינן: **הא תנא ליה.** הך ממתי' דשזעוות: **אידיד דעמי למיתיני נמנא על שלה.** שמחלק שס (א) צין קנחה מיד לקנחה לאחר שעה שצקנחה מיד קתני טמאים ומייצים צקרבן וכלאחר זמן דליכא למימר לאחר תשמיש ראתה קתני פטורין מן הקרבן: **בסר הכי.** בקיעות שאחר תשמיש קאלמר: **א"ל רבא.** לרצ אדא: **זייס מאי דקאמר לך.** רבינא רצך דלא כפרישה מליית לאוקומה: **אמר ליה היכי מליית לאוקומה בכניסה דמני עלה דההיא נמנא על שלו וזו היא מלות עשה**

שצנדה: **ואס איסא.** דככניסה איירי מלות לא תעשה היא ואין כאן עשה: **א"ל אי סניס חסר וסני הכי (ג).** אס אתה שונה הכרייתא תקן אותה בלשון חסורי מחסרא ותני הכי וזו היא מלות לא תעשה שצנדה היה משמש עם הטוורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד זו מלות עשה שצנדה כל זה כריך להוסיף על משנתך: **נועץ לפרינו.** כלומר יעמיד עצמו בלא דישה עד שימות האצר: **וטועי.** ואשריו כלומר זו היא הטועה לו: **ואס אומרם.** ממתי' דקתני פירש מיד

דמשמע על פירש בצצר מת פטור שמעינן מינה שהמשמש צערות מיד **נמי ליפטר.** הואיל (א) ואין חלוק פטור לאצר מת ומשמש בקושי: **מלינו ארוכה וקלרה.** חילוק צין קלרה וארוכה שאס האריך ושהה פטור ואס פירש בקלרה כלומר מיד להוי (י) חייב:

## ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

## יח.אי בעם הארץ אידי ואידי אבל שתי זיתי חלב בהעלם אחד הוא.

משמע הכא דלע"פ שנודע לו צינתיס שצא על הנדה כיון שלא נודע לו שנתחייב חטאת שסבור להיות אנוס חשצין ליה בהעלם אחד וכן פירש בקונטרס וא"ת דלמר צפ' כלל גדול (שבת דף עא. וסס) צעי מיניה ר' ירמיה מר' זירא קצר וטמן כחצי גרוגרת בשגגת שבת חזון מלאכה וחזר וקצר כחצי גרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכה מהו שיטערפו א"ל חלוקים הן לחטאות ולא מיטערפי פירוש שאס היה בכל פעם כגרוגרת היה חייב שמי חטאות לע"פ שלא היתה ידיעת איסור צינתיס וי"ל דרבא לטעמיה דסצירא ליה התסס' דלמי חייב אלא אחת אי נמי התס חשצי ליה ידיעה כיון שנודע לו כל מה שהיה ספק בצאותה שעה: **לעולם אימא ד"ך שלא כסמוך לווסתה ואפרישה.** והוא הדין דה"מ למימר כסמוך לוסתה ואפרישה: **ורבא נמצא קתני.** תימה דעדיפא מיניה הוה מזי למיפדך מהא דקתני סיפא נמנא על שלה טמאים מספק ופטורין מן הקרבן ואמאי פטור כיון דלמרה נטמאתי:

**הבשמשש מת בעריות פטור.** והא דתנן בפרק צ' נמנא על שלה כשיעור וססה חייצין צקרבן ומפרש בגמרא משל לשמש ועד זה נכנס זה ויולא זכריך לאוקומה דפירש בקישוי דאי כפירש מת אין זה שיעור וססה: **דאי"ס"ד חייב בו'.** כל מה שמדקדק רצא מן המשנה יכול לדקדק מן הפסוק דנפקא לן בשמעתי' אזהרה לשמש עם הטוורה ואמרה לו נטמאתי מדמכזי ואל אשה צנדת טומאתה לא תקרב דלא תפרוש משמע אלמא משמש מת פטור דכיון שזחזר שלא לפרוש יש לו להסתין עד שימות האצר ומימה דצפרק בצא על צימנו (יבמות נה) וסס) נפקא ליה לרבא משכנת זרע דכתיב באשת איש דמשמש מת פטור: **אם בן מצינו ארוכה וקצרה בנדה.** י"מ אס כן כדרב הונא דלמר נועץ לפרינו וקשה דתקשי ליה ממתי' דמשמע שיש תקנה בשלא פירש מיד אלא יש לפרש דלדלציי פריך דבשלמא אי משמש מת פטור אין שייך כאן ארוכה וקלרה כיון שאין איסור צעילת נדה בשתיחן כמו גבי מקדש שיש צשמהיס טומאת מקדש ולהכי לא תנא ארוכה וקלרה צנדה שהפטור אינו על ידי שהיא צעילה קלרה אלא ע"י שאין כאן צעילה כלל אלא לאציי דלמר חייב וצעילה היא כשפירש בצצר מת הי"ל למתני פירש בצארוכה דהיינו הגלה מרובה חייב וצקלרה שמקלר הנאת תשמיש

דהיינו הגלה מועטת פטור דלא נטעי למימר משמש מת צעריות פטור מדשצקינן להאי לישנא דתנן גבי מקדש ומשני דלהכי שצקינן משוס דלא מייתינן שפיר כיון דארוכה דהתס קלרה דהכא וכי תימא דליתני איפכא צקלרה חייב בצארוכה פטור כיון דלא מזי למיתיני כי התס שצקינן לההוא לישנא לגמרי ועוד שאס כן לא היה שונה טעם הפטור והחיוצ דלדרכה ארוכה משמע טפי חיוצ וקלרה פטור: אלמא דהיינו הגלה מועטת פטור: **דאי סלקא דעתך.** צעלמא חייב הכא מאי טעמא פטור: **כי פירש מיד נמי ליפטר.** הואיל (א) ואין חלוק פטור לאצר מת ומשמש בקושי: **מלינו ארוכה וקלרה.** חילוק צין קלרה וארוכה שאס האריך ושהה פטור ואס פירש בקלרה כלומר מיד להוי (י) חייב: ואנן

דהיינו הגלה מועטת פטור דלא נטעי למימר משמש מת צעריות פטור מדשצקינן להאי לישנא דתנן גבי מקדש ומשני דלהכי שצקינן משוס דלא מייתינן שפיר כיון דארוכה דהתס קלרה דהכא וכי תימא דליתני איפכא צקלרה חייב בצארוכה פטור כיון דלא מזי למיתיני כי התס שצקינן לההוא לישנא לגמרי ועוד שאס כן לא היה שונה טעם הפטור והחיוצ דלדרכה ארוכה משמע טפי חיוצ וקלרה פטור: אלמא

דהיינו הגלה מועטת פטור: **דאי סלקא דעתך.** צעלמא חייב הכא מאי טעמא פטור: **משוס דאנוס הוא.** דאין לו עוד מה לעשות: **כי פירש מיד נמי ליפטר.** הואיל (א) ואין חלוק פטור לאצר מת ומשמש בקושי: **מלינו ארוכה וקלרה.** חילוק צין קלרה וארוכה שאס האריך ושהה פטור ואס פירש בקלרה כלומר מיד להוי (י) חייב: ואנן

#### עין משפט גר מצוה

מח א מיי פ"ה מהל' שגגות הלכה ז:
**ב** מיי שס הל' ו:
**ג** ג מיי שס הל' ז:
**גא** ד ה ו מיי שס הל' ו:
**גב** ז מיי פ"ד מהל' אסורי ביאה הלכה יא סמג לאוין קיא ועשין רמג טוש"ע י"ד סי' קספ עסיף ד:
**גג** ח מיי שס פ"א הל' יא סמג לאוין כ טור אה"ע סי' כ:

‏◄‏►

רבינו חננאל (רמבם)

קברין. פי' איש שישימש עם אשתו ונתקנה הוא בסמרטוט והיא נתקנחה בסמרטוט אחר והן נקראים עדים ואם נמצא דם על העד שלו ודאי עם נדה שימש. והן טמאין וחייבין קרבן כי בשגגה בשא בת לידו. ואמרינן מאי לאו בסמוך לוסתה ואכניסה דאי לא בסמוך לוסתה אלא לאו בסמוך לווסתה ואכניסה. ואתי למידחי האי דקדוקא דרבא ולאוקמא אפרישה ושלא בשעת ווסתה. ולא מתוקמא אפרישה מתקניי נמצא ונמצא השתא משמע. ואי אפרישה הוא הויא להו ידיעה מקמי הכי בעידנא דתשמיש. (ורח"י) אי הכי עשה ולא תעשה הוא. והאי דקתני זו היא מצות עשה שבוגדה שחייבין עליה זו היא מצות עשה ולא תעשה הוה ליה למיתנא (א) פי' עשה כדחוקה דאמר ותהי נדתה עליו נדתה תהא עליו. מיכן אזהרה למשמש עם הטוורה ואמרה לו נטמאתי שלא יפרוש. לא תעשה שזאמר ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב וגו' אמר רב פפא האי לא תקרב לא תפרוש נמי הוא כדכתיב האומרים קרב אליך אל תגש בי כי שדחשך פי' הרגישה שטמאת והודיעה אותך לא תקרב צעקן אליך מיד ותגלה ערותה אלא נעוץ צצנינך בקרקע עד שימות האבר ויסור קשויו ואח"כ תפרוש. ואמר ליה תני במתינתין וזו היא מצות לא תעשה ועשה שבגדה שחייבים עליה. היה משמש עם הטוורה ואמר לו נטמאתי כו'. אמר רבא זאת אומרת משמש מת בעריות כשהוא אבר מת מן הגדה. אביי אמר לעולם משמש מת ולהכי לא תנא ארוכה וקלרה צנדה שהפטור אינו על ידי שהיא צעילה קלרה אלא ע"י שאין כאן צעילה כלל אלא לאציי דלמר חייב וצעילה היא כשפירש בצצר מת הי"ל למתני פירש בצארוכה דהיינו הגלה מרובה חייב וצקלרה שמקלר הנאת תשמיש

<sup>[1]</sup> עיי רש"י